

ภูมินามภูมิศาสตร์ (สุพรรณบุรี)

Geography from Toponyms (Suphanburi)

¹จิรภรณ์ กิจเจริญ (Jeeraporn Kitcharoen)

²โกมล ปราชญ์กัตัญญ (Komol Prachkatanyu)

¹มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา (Bansomdejchaopraya Rajabhat University)

²สถาบันรัชต์ภาคย์ (Rajapark Institute)

Email: ¹jeeraporn.ki@bsru.ac.th, ²prkomol@hotmail.com

Received July 11, 2020; Revised September 10, 2020; Accepted October 20, 2020

Abstract

Geography is the study of space. There are many methods to study, one is the basic to get you value and the benefits of learning cost-effectively is the study of geography from the topography of the village name. Toponyms are a place name, such as a city, village, mountain, river, waterfall, and road, in this case, use a village's name. Suphanburi is a province in a central region of Thailand, not far from Bangkok, and famous for a long history. The study in Geography from Toponyms of the village's name in Suphanburi helps everyone know the nature of the area that they live and take the basic geographical knowledge to decision making for themselves and their family. For the firm, the organization and government officials can take the basic geographical knowledge to make the policy for land use or tourism. As the result, there are geographical toponyms about 70% of the village's name. The most geographical toponyms are in water and water resources 45% of geographical toponyms. Besides, there are geographical toponyms in the mountain group about 25 villages (3% of geographical toponyms)

Keywords: Toponyms; Geography; Suphanburi Province

บทคัดย่อ

ภูมิศาสตร์ คือ การศึกษาเรื่องของพื้นที่ ซึ่งการศึกษาเรื่องของพื้นที่มีหลายวิธีการ วิธีการหนึ่งสำหรับการศึกษาภูมิศาสตร์เบื้องต้นให้คุณค่าและประโยชน์ในการเรียนรู้อย่างคุ้มค่า คือ การศึกษาภูมิศาสตร์จากภูมินามของชื่อหมู่บ้านนั่นเอง โดยภูมินามเป็นชื่อของสถานที่ต่าง ๆ ได้แก่ ชื่อเมือง หมู่บ้าน ภูเขา แม่น้ำ น้ำตก ถนน เป็นต้น ในที่นี้ใช้ชื่อของหมู่บ้านสำหรับการศึกษาภูมินาม จังหวัดสุพรรณบุรีเป็นจังหวัดหนึ่งที่อยู่ไกลจากกรุงเทพมหานครมากนัก เป็นจังหวัดที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์มายาวนาน การศึกษาภูมิศาสตร์ภูมินามสุพรรณบุรีจะช่วยให้ทุกคนได้ทราบถึงลักษณะของพื้นที่ที่ตนอาศัยอยู่ เพื่อนำไปใช้ในการตัดสินใจสำหรับวิถีการดำเนินชีวิตของตนเองและครอบครัว สำหรับผู้ประกอบการ องค์กร และหน่วยงานราชการต่าง ๆ ก็จะได้ประโยชน์จากการศึกษาภูมิศาสตร์ภูมินามสุพรรณบุรี โดยการนำข้อมูลไปพื้นฐานของพื้นที่นำไปวางแผนเป็นนโยบายสำหรับการใช้ที่ดิน หรือการท่องเที่ยวต่อไป จากการศึกษาภูมิศาสตร์ภูมินามสุพรรณบุรี พบว่า มีภูมินามภูมิศาสตร์ ประมาณ 70% ของชื่อหมู่บ้าน และภูมินามภูมิศาสตร์ที่มีมากที่สุด อยู่ในกลุ่มน้ำและแหล่งน้ำมากที่สุด จำนวน 45% ของภูมินามภูมิศาสตร์ นอกจากนี้ยังพบภูมินามภูมิศาสตร์ในกลุ่มพื้นที่เขา จำนวน 25 หมู่บ้าน ประมาณ จำนวน 3% ของภูมินามภูมิศาสตร์

คำสำคัญ: ภูมินาม; ภูมิศาสตร์; จังหวัดสุพรรณบุรี

บทนำ

ภูมิศาสตร์ คือ การศึกษาเรื่องของพื้นที่ต่าง ๆ บนโลก ซึ่งแต่ละพื้นที่ก็มีลักษณะที่แตกต่างกันออกไป ได้แก่ พื้นที่บริเวณภาคพื้นทวีป เช่น ธารน้ำแข็ง ภูเขา ที่ราบสูง ที่ราบ รวมถึงแหล่งน้ำจืดต่าง ๆ เช่น ทะเลสาบ แม่น้ำ ห้วยหนอง คลอง บึง เป็นต้น และพื้นที่ที่เป็นภาคพื้นมหาสมุทร ได้แก่ ทะเล และเกาะกลางทะเล เป็นต้น สำหรับประเทศไทยมีที่ตั้งอยู่บนภาคพื้นทวีปบนคาบสมุทรอินโดจีนและคาบสมุทรลพบุรี มีลักษณะทางภูมิศาสตร์ แบ่งออกเป็น 6 ภูมิภาค ประกอบด้วย ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันตก ภาคกลาง ภาคตะวันออก และภาคใต้ โดยในแต่ละภูมิภาคจะมีลักษณะเด่นแตกต่างกันออกไป ตัวอย่างเช่น บริเวณภาคเหนือพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นภูเขาสลับกับหุบเขา มีที่ราบหุบเขา อากาศหนาวเย็น สำหรับภาคกลางพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบน้ำท่วมถึง เหมาะกับการการเกษตร เป็นต้น ซึ่งการเรียนรู้ลักษณะของพื้นที่ที่อยู่อาศัยจะมีความเกี่ยวข้องและสอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนในพื้นที่ โดยวิถีชีวิตของมนุษย์เกี่ยวข้องกับภูมิศาสตร์และสิ่งแวดล้อม รวมไปถึงวัฒนธรรมอันดั้งเดิมของสังคม ตัวอย่างเช่น อาหารของคนแต่ละพื้นที่แตกต่างกัน อันเนื่องมาจากทรัพยากรธรรมชาติทั้งทางบกและทางทะเลที่แตกต่างกัน เช่น คนภาคใต้รับประทานปลาทะเล จะไม่ชอบบริโภคปลาน้ำจืด คนภาคตะวันออกเฉียงเหนือบริโภคไข่มดแดง แมงกูดจิ้งจางคก เป็นต้น

การเรียนรู้ภูมิศาสตร์ คือ การเรียนรู้จากครูผู้สอนในห้องเรียน หรือแหล่งข้อมูลจากสื่อออนไลน์ ลำดับต่อไป คือ การดูและศึกษาจากแผนที่กายภาพ ซึ่งการดูแผนที่กายภาพนั้นไม่สามารถที่จะศึกษาพื้นที่เล็ก ๆ ได้ เนื่องจากแผนที่ที่มีมาตราส่วนเล็ก จึงไม่สามารถเข้าถึงพื้นที่ระดับหมู่บ้านได้ มีอีกวิธีหนึ่ง คือ การศึกษาภูมิศาสตร์จากคำศัพท์ ซึ่งคำศัพท์ภูมิศาสตร์จะช่วยให้ผู้เรียนได้ทราบและเข้าใจถึงลักษณะของพื้นที่ ลักษณะภูมิประเทศ ลักษณะทางกายภาพ หรือแม้กระทั่งกระบวนการเกิดลักษณะภูมิประเทศเหล่านั้นได้เป็นอย่างดี เช่น pot hole หรือ กุมภลักษณ์ (Prasert Witthayarath, 2002) จะเกิดบริเวณต้นน้ำ กำลังแรงของน้ำพัดพาเอากรวดทรายมาขัดสีกับหินฐานทำให้เกิดเป็นร่อง

และเป็นรู บริเวณใดที่มีลักษณะเป็นแอ่งหิน กรวด ทราบที่น้ำพัดพามา มีน้ำหนักตกลงยังบริเวณก้นแอ่ง เมื่อน้ำไหลผ่านจะผลึกให้กรวดทรายหมุนวนอยู่ที่ก้นแอ่ง ชัดสีให้บริเวณแอ่งเกิดเป็นรู ลักษณะของรูข้างบนจะแคบกว่าด้านล่าง ลักษณะคล้ายหม้อข้าว คือ ปากแคบกว้าง เรียกว่า รูรูปหม้อ (pot hole) บางแห่งรูรูปหม้อหลายๆ รูที่อยู่ใกล้กันจะขยายมาติดกันเกิดเป็นรูขนาดใหญ่ ซึ่งลักษณะของหินรูรูปหม้อจะพบบริเวณน้ำตก หรือบริเวณธารน้ำเต็ม ซึ่งขณะนี้ไม่มีน้ำไหลแล้ว เป็นต้น ซึ่งชื่อหรือคำศัพท์ทางภูมิศาสตร์ได้ถูกนำมาใช้ในการเรียกชื่อของสถานที่ (place's name) เรียกว่า ภูมินาม ดังนั้นในการศึกษาภูมินามจะช่วยให้เข้าใจถึงภูมิศาสตร์ในแต่ละพื้นที่ได้เป็นอย่างดี

ภูมินามภูมิศาสตร์สุพรรณบุรี เป็นการศึกษาภูมิศาสตร์จากภูมินามของชื่อหมู่บ้านในจังหวัดสุพรรณบุรี ดังนั้น การเรียนรู้ภูมิศาสตร์สุพรรณบุรี จะช่วยให้ทุกคนเข้าใจถึงลักษณะของพื้นที่ที่อยู่ในจังหวัดสุพรรณบุรีทุกหมู่บ้าน เข้าใจถึงเรื่องการตั้งถิ่นฐาน การใช้ที่ดิน การทำมาหากิน การประกอบอาชีพ เศรษฐกิจ เพราะการประกอบอาชีพก็ต้องอาศัยลักษณะทางธรณีวิทยาที่สอดคล้องกัน นอกจากทุกคนจะได้ประโยชน์จากการศึกษาภูมิศาสตร์ภูมินามสุพรรณบุรีแล้ว ผู้ประกอบการ องค์กร และหน่วยงานราชการต่างๆ ต่างก็ได้ประโยชน์จากการศึกษาภูมิศาสตร์ภูมินามสุพรรณบุรี โดยการนำข้อมูลไปวางแผนเป็นนโยบายสำหรับการใช้ที่ดิน หรือการท่องเที่ยวต่อไป

ความหมายของภูมิศาสตร์และภูมินาม

ภูมิศาสตร์ ถ้าแปลความหมายตามอักษร ก็คือระบบวิชาความรู้ทางด้านพื้นที่ ซึ่งประเสริฐ วิทยารัฐ (Prasert Witthayarath, 2002) กล่าวว่า ตามความหมายที่แท้จริง ภูมิศาสตร์นั้น หมายถึง ศาสตร์ที่เกี่ยวกับพื้นที่ หรือจะนิยามว่า “ภูมิศาสตร์ คือ การศึกษาถึงการจัดระบบของพื้นที่ทั้งในด้านรูปแบบและกระบวนการเปลี่ยนแปลง และพัฒนาการของพื้นที่อันมีผลต่อมนุษย์ ซึ่งอาศัยอยู่บนพื้นที่นั้น ๆ” ส่วน James F. Peterson, Dorothy Sack and Robert E. Gabler (2017) กล่าวว่า ภูมิศาสตร์เป็นวิทยาศาสตร์ที่ศึกษาถึงความสัมพันธ์ของระบบสิ่งแวดล้อม พื้นที่ทางภูมิศาสตร์ สังคม และวัฒนธรรมที่มีความสัมพันธ์กัน และ ภูมิศาสตร์เป็นสหวิทยาการที่มีการบูรณาการระหว่างมิติทางกายภาพและมนุษย์รวมไว้ด้วยกัน ที่มีการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคนและสิ่งแวดล้อม และการติดต่อกันระหว่างคนกับสถานที่ ซึ่งการศึกษาภูมิศาสตร์ช่วยให้มนุษย์ทราบเรื่องตำแหน่ง คุณลักษณะและความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ บนโลก และข้อมูลที่สำคัญจะช่วยให้มนุษย์ตัดสินใจในการแก้ปัญหาได้เป็นอย่างดี

ภูมินาม คือ ชื่อของสถานที่ โดยชื่อของสถานที่นั้นอาจจะมาจากคุณลักษณะภูมิประเทศ สภาพของพื้นที่สิ่งแวดล้อม สังคม วัฒนธรรม หรือภูมิหลังของพื้นที่ก็ได้ โดยผู้เชี่ยวชาญได้ให้ความหมายของ ภูมินาม ดังนี้คือ ภูมินามศึกษา (toponymy) คือ การศึกษาชื่อของสถานที่ เพื่อให้ทราบความเป็นมาของสถานที่นั้น ๆ หรือเพื่อประโยชน์อย่างอื่น (มีความหมายเดียวกับ geographic name หรือ geographical name) (Royal Academy, 2003)

Oxford Dictionary (Hornby, 2005) ให้ความหมายของ ภูมินาม (toponym) ไว้ว่า ภูมินามเป็นชื่อของสถานที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งชื่อนั้นมาจากคุณลักษณะของภูมิประเทศ และ ภูมินามศึกษา (toponymy) คือ การศึกษาชื่อของสถานที่

การศึกษาภูมินามสามารถศึกษาได้จากชื่อหลายประเภท เช่น ชื่อหมู่บ้าน ชื่อเมือง ชื่อภูเขา ชื่อแม่น้ำ ชื่อน้ำตก และชื่อถนน เป็นต้น (Olan Rattanapakdee and Wimonsiri Klinboobpha, 2010) ซึ่งการศึกษาภูมินามของหมู่บ้าน แสดงให้เห็นถึงลักษณะทางกายภาพ เช่น ลักษณะภูมิประเทศ ภูมิอากาศ และพืชพรรณธรรมชาติ เป็นต้น ตลอดจนสภาพของสังคมและวัฒนธรรมของคนในท้องถิ่นนั้นได้ เป็นต้นว่า วิถีชีวิต ความเชื่อ ค่านิยม อาชีพ ตำนาน และประวัติศาสตร์ท้องถิ่น

จากที่ได้กล่าวมาข้างต้นนั้น ภูมินามภูมิศาสตร์ จึงเป็นการศึกษาลักษณะของพื้นที่จากชื่อของสถานที่ โดยในที่นี้ใช้ชื่อของสถานที่ คือ หมู่บ้าน ซึ่งเป็นหน่วยที่เล็กที่สุดของรูปแบบการปกครอง

ความสำคัญของภูมินามในการศึกษาภูมิศาสตร์

การศึกษาภูมินามของชื่อหมู่บ้านให้ประโยชน์ในหลายด้าน ได้แก่ 1) ทำให้ทราบถึงที่ตั้งของสถานที่ ทั้งทางรัฐศาสตร์และทางภูมิศาสตร์ 2) ทำให้ทราบถึงลักษณะของภูมิประเทศ 3) ทำให้ทราบถึงความสูง-ต่ำของพื้นที่ 4) ทำให้ทราบถึงการใช้ประโยชน์จากที่ดิน 5) ทำให้ทราบประวัติความเป็นมา หรือภูมิหลังของสถานที่

การศึกษาภูมินามของชื่อหมู่บ้านช่วยให้ทราบถึงที่ตั้งทางรัฐศาสตร์ (ประเทศไทยแบ่งที่ตั้งทางรัฐศาสตร์ออกเป็น 4 ภาค คือ ภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคอีสาน และภาคใต้) เพราะว่ามีภูมินามบางคำเป็นภาษาถิ่น (Jeeraporn Kitcharoen, 2016) เช่น ม่อน (ถิ่น-พายัพ) เป็นคำนาม หมายถึง เนินเขา, ยอดเขา เช่น บ้านม่อนเขาแก้ว ตำบลพิชัย อำเภอเมืองลำปาง จังหวัดลำปาง ฯลฯ กุด (ถิ่น-อีสาน) เป็นคำนาม หมายถึง บึง, ลำน้ำที่ปลายดง เช่น บ้านกุดโค้ง ตั้งอยู่ที่ตำบลนาออก อำเภอนิคมคำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร ฯลฯ ควน (ถิ่น-ปักษ์ใต้) เป็นคำนาม หมายถึง เนิน, เขา ดิน เช่น อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง ฯลฯ

การศึกษาภูมินามของชื่อหมู่บ้านช่วยให้ทราบถึงที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ได้ เช่น น้ำตก หมายถึง น้ำที่ซึ่งอยู่บนเขาตกลงมาที่หน้าผา แสดงถึงตำแหน่งที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ คือ ตั้งอยู่บริเวณภูเขา ซึ่งเป็นที่สูงจากระดับน้ำทะเล และเป็นต้นกำเนิดของแม่น้ำ โตรก หมายถึง ช่องลึกของเขา ผา หมายถึง หินที่เขย เช่น หน้าผา เนินผา ผาลาด, ภูเขา เช่น เขย ผา, เรียกภูเขาด้านที่มีแผ่นดินตั้งชันว่า “หน้าผา” ภูมินามเหล่านี้ (น้ำตก เขา โตรก ผา) แสดงให้เห็นถึงตำแหน่งที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ที่ตั้งอยู่บนบริเวณภูเขา และเป็นพื้นที่ที่ตั้งอยู่สูงจากระดับน้ำทะเล นอกจากนี้ยังมีภูมินามที่แสดงถึงตำแหน่งที่ตั้งทางภูมิศาสตร์อีกหลายคำ เช่น ค้าง หมายถึง ส่วนเว้าโค้งเข้าไปของฝั่งน้ำด้านที่ตรงกันข้ามกับหัวแหลมเกาะ หมายถึง ส่วนของแผ่นดินที่มีน้ำล้อมรอบ (ทั้งน้ำจืดและน้ำทะเล) กุด หมายถึง ลำน้ำที่ปลายดง ซึ่งค้าง เกาะ กุด เป็นภูมินามที่แสดงถึงตำแหน่งที่ตั้งที่อยู่บริเวณริมแม่น้ำที่อยู่ในวัยหนุ่ม (young stage) และวัยแก่ (old stage) (บริเวณตอนกลางและปลายแม่น้ำ ไม่ใช่ต้นน้ำ)

การศึกษาภูมินามของชื่อหมู่บ้านทำให้ทราบถึงลักษณะของภูมิประเทศ เช่น เขา ดอย ม่อน แสดงให้เห็นว่าพื้นที่เหล่านั้นมีลักษณะเป็นภูเขา อยู่ที่สูง ห้วย หนอง คลอง บึง มาบ ลำ ราง ทำนบ ฯลฯ แสดงให้เห็นถึงพื้นที่ที่เป็นแหล่งน้ำ ซึ่งเป็นได้ทั้งแหล่งน้ำตามธรรมชาติหรือแหล่งน้ำที่มนุษย์สร้างขึ้นก็ได้ โดยปากคลอง ปากน้ำ ท่า ตลิง ชาย ลันดอน แสดงให้เห็นว่าพื้นที่นั้นเป็นพื้นที่ที่อยู่ริมน้ำ ถ้า แสดงให้เห็นว่าสถานที่นั้นมีลักษณะภูมิประเทศเป็นภูเขาหินปูน เป็นต้น

การศึกษาภูมินามของชื่อหมู่บ้านทำให้ทราบถึงความสูง-ต่ำของพื้นที่ เช่น เขา ดอย ม่อน ซึ่งให้เห็นว่าพื้นที่เหล่านั้นมีลักษณะเป็นภูเขา อยู่ที่สูง มีความสูงเกินกว่า 600 เมตรจากระดับน้ำทะเลปานกลางขึ้นไป เนิน โนน มอ ซึ่งให้เห็นว่าพื้นที่เหล่านั้นมีความสูงอยู่ระหว่าง 150-600 เมตรจากระดับน้ำทะเลปานกลาง ส่วนบาง และโคก ซึ่งให้เห็นว่าพื้นที่เหล่านั้นอยู่บริเวณที่ราบที่มีความสูงอยู่ต่ำกว่า 100 เมตรจากระดับน้ำทะเลปานกลาง

การศึกษาภูมินามของชื่อหมู่บ้านทำให้ทราบถึงการให้ประโยชน์จากที่ดิน เช่น ป่า ชฎู ดง แสดงให้เห็นว่าสถานที่นั้นเป็นป่าดิบ มีต้นไม้ขึ้นรก และหนาแน่น ทุ่ง นา สวน หรือไร่ แสดงให้เห็นว่าสถานที่นั้นใช้สำหรับการประกอบอาชีพต่าง ๆ เช่น ทำนา ทำสวน ทำไร่ เป็นต้น

การศึกษาภูมินามของชื่อหมู่บ้านทำให้ทราบประวัติความเป็นมา หรือภูมิหลังของหมู่บ้านได้ เช่น ตำบลแพรง หนามแดง อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม จากการบอกเล่าของผู้เฒ่าผู้แก่ในหมู่บ้าน มีแนวคิดความเป็นมาของ

หมู่บ้าน 2 แนวคิด คือ แนวคิดที่ 1 แพรกหนามแดง เป็นชื่อที่เพี้ยนมาจาก “แพรกน้ำแดง” โดยคำว่า “แพรก” คือ ลำคลองที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ ส่วน “น้ำแดง” เป็นน้ำตะกอน สีแดงที่ไหลมาจากเขาในจังหวัดราชบุรี ซึ่งแพรกหนามแดงที่ตั้งติดกับจังหวัดราชบุรี และโดยกฎของธรรมชาติ “น้ำจะไหลจากที่สูงลงสู่ที่ต่ำ” หรือ น้ำจะไหลจากเชิงเขาสู่ชายทะเล” ดังนั้น เมื่อฤดูฝน น้ำก็ไหลจากเขาที่จังหวัดราชบุรีลงมาที่แพรกหนามแดง โดยพัดพาตะกอนที่มีสีแดงปะปนมากับน้ำด้วย ดังนั้น น้ำในลำคลองจึงเป็นสีแดง จึงเรียกว่า แพรกน้ำแดง ต่อมาก็เพี้ยนกลายเป็นแพรกหนามแดง ในปัจจุบัน และแนวคิดที่ 2 แพรกหนามแดง เป็นบริเวณที่มีต้นไม้ที่ชื่อ “ต้นหนามแดง” ขึ้น โดยคำว่า “แพรก” คือ ลำคลองที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ และในบริเวณพื้นที่นี้มีคลองธรรมชาติอยู่มากมาย และมีต้นหนามแดงขึ้นอยู่มากมายบริเวณนี้ ซึ่งต้นหนามแดงจะมีหนามบริเวณลำต้นและกิ่ง จึงได้ชื่อว่า “แพรกหนามแดง” นั่นเอง

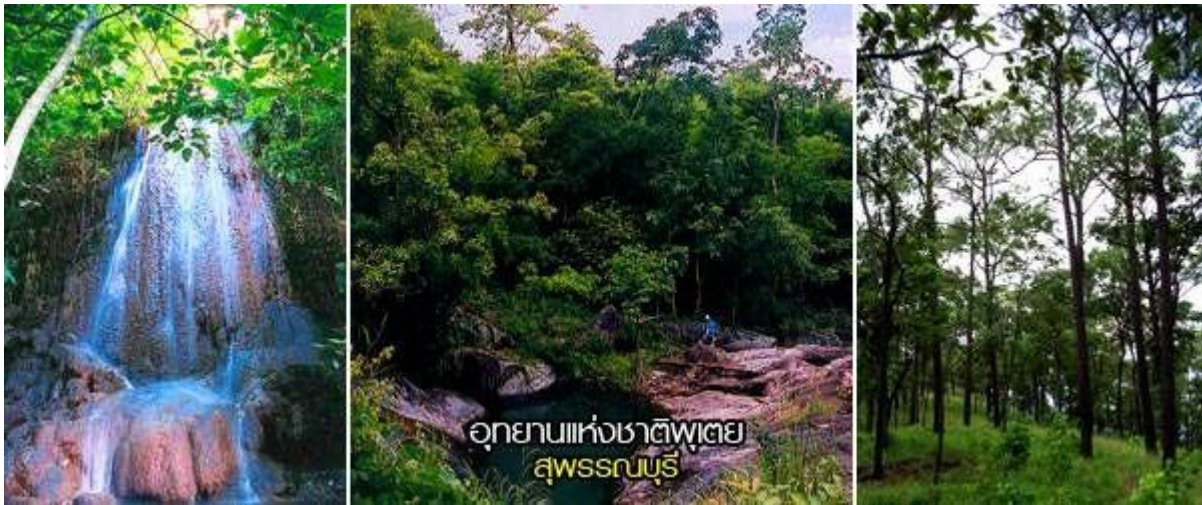
การศึกษาภูมินามภูมิศาสตร์ให้ประโยชน์ในหลายด้านดังที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น การวิเคราะห์ภูมินามภูมิศาสตร์จะช่วยให้ทราบถึงลักษณะของพื้นที่ในแต่ละพื้นที่ และนำข้อมูลที่ได้ไปวางแผนการใช้ชีวิตและการทำงานต่อไป โดยให้ประโยชน์ทั้งส่วนตัวและส่วนรวม

การศึกษาภูมิศาสตร์จากภูมินามของชื่อหมู่บ้านในจังหวัดสุพรรณบุรี

จังหวัดสุพรรณบุรี เป็นจังหวัดหนึ่งในภาคกลางของประเทศไทยที่ตั้งอยู่ห่างจากกรุงเทพมหานครไม่มากนัก เป็นจังหวัดที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์มายาวนาน ดังจะเห็นได้จากพระบรมราชานุสรณ์ดอนเจดีย์ เป็นต้น ทางด้านภูมิศาสตร์จังหวัดสุพรรณบุรีมีลักษณะภูมิประเทศเป็นเขาทางด้านทิศเหนือ ส่วนทิศตะวันตกมีแม่น้ำสุพรรณบุรี (แม่น้ำท่าจีน) ไหลผ่าน ทำให้เป็นที่ราบลุ่มแม่น้ำ ซึ่งเป็นแหล่งปลูกข้าวที่สำคัญแห่งหนึ่งของประเทศไทย ทางด้านสังคมจังหวัดสุพรรณบุรีมีนายกรัฐมนตรี คนที่ 21 ของประเทศไทย คือ นายบรรหาร ศิลปะอาชา และมีบุคคลที่มีชื่อเสียงอีกหลายท่าน เช่น นางขวัญจิต ศรีประจันต์ นายสุรพล สมบัติเจริญ นางพุ่มพวง ดวงจันทร์ นายสมเกียรติ อ่อนวิมล นายสมบัติ อารังธัญวงศ์ นายอาทิตย์วราห์ คงมาลัย เป็นต้น ด้านการท่องเที่ยวจังหวัดสุพรรณบุรีมีสถานที่ท่องเที่ยวมากมาย เช่น วัดไร่ไธรงค์ บึงฉวากเฉลิมพระเกียรติ หมู่บ้านอนุรักษ์ควายไทย ตลาดร้อยปีสามชุก อุทยานแห่งชาติพุเตย เป็นต้น

ในการศึกษาภูมิศาสตร์จากภูมินามของชื่อหมู่บ้านในจังหวัดสุพรรณบุรีมีจุดประสงค์เพื่อจัดกลุ่มและรวบรวมภูมินามทางภูมิศาสตร์ และเพื่อวิเคราะห์ลักษณะของพื้นที่จากภูมินามของหมู่บ้านในจังหวัดสุพรรณบุรี โดยการศึกษาจากชื่อของหมู่บ้านในจังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 1,008 หมู่บ้าน พบว่า มีภูมินามภูมิศาสตร์ จำนวน 700 หมู่บ้าน โดยอยู่ในกลุ่มน้ำและแหล่งน้ำมากที่สุด จำนวน 321 หมู่บ้าน รองลงมา พื้นที่สูง จำนวน 127 หมู่บ้าน การใช้ที่ดิน จำนวน 97 หมู่บ้าน พื้นที่ริมน้ำ จำนวน 69 หมู่บ้าน พื้นที่ต่ำ จำนวน 54 หมู่บ้าน พื้นที่เขา จำนวน 25 หมู่บ้าน และพื้นที่เกาะ จำนวน 7 หมู่บ้าน

จากการศึกษาภูมิศาสตร์ภูมินามสุพรรณบุรี พบว่า มีภูมินามภูมิศาสตร์ ประมาณ 70% ของชื่อหมู่บ้าน และภูมินามภูมิศาสตร์ที่มีมากที่สุด อยู่ในกลุ่มน้ำและแหล่งน้ำมากที่สุด จำนวน 45% ของภูมินามภูมิศาสตร์ นอกจากนี้ยังพบภูมินามภูมิศาสตร์ในกลุ่มพื้นที่เขา จำนวน 25 หมู่บ้าน ประมาณ จำนวน 3% ของภูมินามภูมิศาสตร์

สรุป

ผลการศึกษากฎนิยามศาสตร์จากภูมินามของชื่อหมู่บ้านในจังหวัดสุพรรณบุรี มีดังนี้คือ

1. มีการจัดกลุ่มภูมินามตามลักษณะภูมิประเทศและการใช้ที่ดิน พบว่า มีภูมินามทางภูมิศาสตร์ทั้งหมดจำนวน 700 หมู่บ้าน โดยมีภูมินามในกลุ่มน้ำและแหล่งน้ำมากที่สุด จำนวน 321 หมู่บ้าน รองลงมา คือ พื้นที่สูงจำนวน 127 หมู่บ้าน และ การใช้ที่ดิน จำนวน 97 หมู่บ้าน พื้นที่ริมน้ำ จำนวน 69 หมู่บ้านพื้นที่ต่ำ จำนวน 54 หมู่บ้านพื้นที่เขา จำนวน 25 หมู่บ้าน และพื้นที่เกาะ จำนวน 7 หมู่บ้าน ตามลำดับ

2. การรวบรวมภูมินามทางภูมิศาสตร์ มีดังนี้

- ภูมินามในกลุ่มน้ำและแหล่งน้ำ ได้แก่ ห้วย หนอง คลอง บึง ลำ ราง คู บ่อ ร่อง สระ วัง ห้วย โป่ง พุ ปลัก ชลประทาน น้ำตก มาบ น้ำพุ ทำนบ และทะเล

- ภูมินามในกลุ่มพื้นที่ริมน้ำ ได้แก่ ปากคลอง ท่า ปลายน้ำ คัน ตลิ่ง แหลม ปากน้ำ สันดอน และชาย

- ภูมินามในกลุ่มพื้นที่สูง ได้แก่ ดอน โคก โพน และเนิน

- ภูมินามในกลุ่มพื้นที่ต่ำ ได้แก่ บาง และลาด

- ภูมินามในกลุ่มเขา ได้แก่ เขา และหิน

- ภูมินามในกลุ่มเกาะ ได้แก่ เกาะ

- ภูมินามในกลุ่มการใช้ที่ดิน ได้แก่ นา สวน ป่า ไร่ ไร่ทุ่ง ดง ไร่ คอก และชัฏ

3. การวิเคราะห์ลักษณะพื้นที่จากภูมินาม พบว่า

ภูมินามส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มน้ำและแหล่งน้ำมากที่สุด โดยแหล่งน้ำมีทั้งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ เช่น คลอง หนอง บึง และห้วย เป็นต้น และแหล่งน้ำที่มนุษย์สร้างขึ้น เช่น สระ คู บ่อ ร่อง ทำนบ เป็นต้น ซึ่งแหล่งน้ำตามธรรมชาติที่เป็นเส้นเลือดใหญ่ของจังหวัดสุพรรณบุรี คือ แม่น้ำสุพรรณบุรี (ท่าจีน) ไหลผ่าน อำเภอเดิมบางนางบวช อำเภอสามชูก อำเภอกศรีประจันต์ อำเภอเมืองสุพรรณบุรี อำเภอบางปลาม้า และอำเภอสองพี่น้อง ทำให้พื้นที่เหล่านี้กลายเป็นที่ราบลุ่มแม่น้ำ

ด้านลักษณะธรณีวิทยาของจังหวัดสุพรรณบุรีที่เป็นลักษณะทางภูมิศาสตร์ พบภูมินามในกลุ่มเขาประกอบด้วย พื้นที่ภูเขาด้านทิศตะวันตก คือ อำเภอด่านช้าง และพื้นที่ที่เป็นรอยต่อระหว่างภูเขากับที่ราบ ทางตอนเหนือ คือ อำเภอเดิมบางนางบวช รวมถึงตอนกลาง คือ อำเภอเมืองสุพรรณบุรี และตะวันตกเฉียงใต้ คือ อำเภออู่ทอง

ด้านการใช้ที่ดิน (Land use) พบว่า มีการใช้ที่ดินสอดคล้องกับลักษณะของพื้นที่ เช่น อำเภอด่านช้าง ซึ่งพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นเขา ดังนั้นการใช้ที่ดินจึงเป็นป่า ชุก ดง เขา รวมถึงต้นไผ่ ซึ่งขึ้นอยู่ในบริเวณที่มีความสูงไม่มากนัก สำหรับพื้นที่ที่มีแม่น้ำ ลำคลองไหลผ่าน เช่น อำเภอเดิมบางนางบวช อำเภอสามชูก อำเภอศรีประจันต์ อำเภอเมืองสุพรรณบุรี อำเภอบางปลาม้า และอำเภอสองพี่น้อง พื้นที่เหล่านี้เป็นที่ราบลุ่ม ดังนั้น การใช้ที่ดินจึงเป็นการทำนา ทำสวน และทำไร่

ในการศึกษาภูมิศาสตร์จากภูมินามของชื่อหมู่บ้านในจังหวัดสุพรรณบุรี จะช่วยให้ผู้ศึกษาได้ทราบถึงลักษณะของพื้นที่และการใช้ที่ดินในจังหวัดสุพรรณบุรีได้ในเบื้องต้น ดังนั้น การศึกษาภูมิศาสตร์จากภูมินาม จะช่วยให้ผู้เรียนได้รู้จักลักษณะของพื้นที่อย่างแน่นอนในเบื้องต้นก่อน หลังจากนั้นถ้าต้องการความแม่นยำและแน่นอน ก็จะใช้วิธีการลงพื้นที่เพื่อตรวจสอบความแน่ใจอีกครั้งหนึ่ง เป็นการลดต้นทุนค่าใช้จ่ายไปได้มากเลยทีเดียว แต่การศึกษาด้านภูมิศาสตร์ ภูมินาม ผู้วิเคราะห์หรือผู้วิจัยจะต้องมีความรู้ด้านภูมิศาสตร์ถึงจะสามารถวิเคราะห์ลักษณะของพื้นที่ได้

References

- Hornby, A. S., (2005). *Oxford Advanced Learner's Dictionary of Current English* (7th ed.). London: Oxford University Press.
- Kitcharoen, J. (2016). *A study Geography from Toponyms of the village's name in Suphanburi Province*. Faculty of Education, Bansomdejchaopraya Rajabhat University.
- Peterson, J. F., Sack, D., & Gabler, R. E. (2017). *Physical Geography* (11th ed.). Boston, MA: Cengage Learning.
- Rattanapakdee, O., & Klinboobpha, W. (2010). Toponyms in Lampang Province: village names. *Manutsayasat Wichakan Journal*, 17(1), 58–84.
- Royal Academy. (2003). *Dictionary of Geography Terms, The issue of the Royal Academy, B.E. 2542*. Bangkok: Nanmeebooks Publications.
- Witthayarath, P. (2002). *Physical Geography of Thailand*. Bangkok: Pattana Khunnaphap Vichakarn.